

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра економіки, права та управління бізнесом

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

_____ (підпис)
“ ___ ” _____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня магістра

зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

за магістерською програмою професійного спрямування

«Економіка, планування та управління бізнесом»

на тему: **«ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ КОН'ЮНКТУРИ
РИНКУ (НА ПРИКЛАДІ РИНКУ МОЛОКА УКРАЇНИ)»**

Виконавець:

студентка ФЕУП

Кушпель Анастасія Олександрівна _____
/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н, доцент

Янковий Володимир Олександрович _____
/підпис/

Одеса 2019

ЗМІСТ

ВСТУП	3
 РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ КОН'ЮНКТУРНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	
1.1. Кон'юнктура ринку: сутність та особливості дослідження	6
1.2. Основні методичні підходи до проведення кон'юнктурних досліджень	15
1.3. Методи прогнозування кон'юнктури	25
 РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ КОН'ЮНКТУРИ РИНКУ МОЛОКА	
2.1. Аналіз тенденцій на ринку молока України	34
2.2. Ринок молока: особливості державної регуляторної політики	43
2.3. Дослідження ситуації на світовому ринку молока	50
 РОЗДІЛ 3. ПРОГНОЗУВАННЯ КОН'ЮНКТУРИ РИНКУ МОЛОКА УКРАЇНИ	
3.1. Проблеми розвитку ринку молока України	58
3.2. Пріоритетні напрямки ефективного функціонування ринку молока України	65
3.3. Прогноз основних кон'юнктурних показників ринку молока України	71
ВИСНОВКИ	82
Список використаних джерел	85
Додатки	93

ВСТУП

Актуальність. На функціонування господарських систем помітно впливає інформація про стан національної економіки та ефективність ринкових механізмів конкуренції, ціноутворення, попиту і пропозиції, податків, грошей, валюти та інших процесів. Сучасна економіка функціонує у часи постійних змін, що носять різноманітний характер, приймають різні форми і стосуються як економіки в цілому, так і окремих ринків.

Аналіз та оцінка стану кон'юнктури товарних ринків є необхідною умовою, для прийняття правильних обґрунтованих рішень на будь-якому з ієрархічних рівнів управління, для вибору ринків продажу виробів, а також для розробки конкретних заходів маркетингу щодо обраних ринків та досягнення означеної мети підприємства.

В умовах сучасної економіки виробництво молока та молочної продукції займає провідне місце в АПК України. Молоко є невід'ємною складовою здорового раціону людини та необхідним компонентом при виробництві багатьох продуктів харчування. За науково обґрунтованими нормами харчування молочні продукти повинні складати третину харчового раціону людини. Тому погіршення стану ринку молока і молочних продуктів негативно впливає на харчування населення, а отже, і на здоров'я нації.

Особливі властивості молока і продуктів його переробки зумовлюють необхідність стабільного розвитку виробництва та збуту цих продуктів: безперервного забезпечення населення молочними продуктами та гарантованого надходження сировини до переробних підприємств. Тому ефективний розвиток молокопродуктового підкомплексу можливий лише в умовах злагодженої роботи всіх підприємств, пов'язаних із виробництвом, переробкою та реалізацією молока і молокопродуктів.

Проте ринок молока України останні роки характеризується негативними тенденціями до зниження обсягів виробництва, що є результатом скорочення обсягів якісної сировини та зменшення кількості поголів'я худоби. Аналіз

кон'юнктури ринку молока допоможе виявити проблеми, з якими стикаються виробники молока в Україні та розробити пропозиції щодо їх вирішення.

Питанням дослідженням кон'юнктури ринку присвячено багато робіт науковців, у тому числі хотілося б виділити таких вчених, як О.С. Корепанов, В.А. Карпов, В. Р. Кучеренко, А. В. Андрейченко, Н. В. Березняк, Г.А. Мішеніна, Ю.Т. Матвєєва, В.В. Щербак.

Метою роботи є узагальнення теоретико-методичних аспектів дослідження кон'юнктури ринку молока України для виявлення перспектив його розвитку.

Відповідно до мети дослідження поставлено такі **завдання**:

- розкрити сутність та особливості дослідження ринкової кон'юнктури;
- розглянути основні методичні підходи до проведення кон'юнктурних досліджень;
- описати методи прогнозування кон'юнктури;
- проаналізувати тенденції на ринку молока України;
- дослідити особливості державної регуляторної політики на ринку молока України;
- охарактеризувати ситуацію на світовому ринку молока;
- виявити основні проблеми та визначити пріоритетні напрямки розвитку ринку молока України;
- спрогнозувати основні кон'юнктурні показники ринку молока України.

Об'єктом роботи є процес дослідження та прогнозування кон'юнктури ринку молока України.

Предметом роботи є теоретико-методичні та практичні аспекти дослідження кон'юнктури ринку.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань в роботі використовуються такі методи: теоретичного узагальнення і порівняння (аналіз і синтез, індукція і дедукція) – для дослідження теоретичних аспектів проблеми та дослідження стану ринку молока України; методи узагальнення, систематизації, спостереження, порівняння та групування – для

опрацювання статистичних даних, що характеризують ринок молока; економіко-математичні та статистичні методи – для прогнозування розвитку ринку молока. Обробка даних здійснювалася з використанням програмного забезпечення Microsoft Excel та програмного комплексу STATISTIKA 7.0 від StatSoft.

Інформаційна база: інформаційною базою дослідження слугували законодавчі та нормативно-правові акти, фахова література, матеріали наукових конференцій та періодичних видань, дані Державної служби статистики України, Міністерства аграрної політики та продовольства України з проблематики кон'юнктурних досліджень.

Публікації. За результатами здійсненого дослідження опубліковано статтю «Сучасний стан ринку молока України: проблеми та шляхи їх вирішення» у Науковому студентському збірнику ФЕУП ОНЕУ.

ВИСНОВКИ

В результаті проведеного дослідження щодо прогнозування кон'юнктури ринку молока в Україні, можна зробити такі висновки.

1. Розкрито сутність та особливості дослідження ринкової кон'юнктури, в результаті було виявлено, що кон'юнктурою товарного ринку прийнято називати певну економічну ситуацію, що склалася на ринку відносно пропозиції, попиту, рівня цін, товарних запасів, становища основних фірм конкурентів, комерційних умов пропозиції товарів завдання кон'юнктурних досліджень складається у визначенні ступеню впливу окремих факторів на формування кон'юнктури в певний момент часу. Основна мета кон'юнктурного аналізу у виявленні та моделюванні тенденцій і закономірностей розвитку ринку.

2. Розглянуто основні методичні підходи до проведення кон'юнктурних досліджень та визначено, що під час кон'юнктурних досліджень потрібно дотримуватись етапів вивчення економічної кон'юнктури, а саме дослідити основні риси і особливості ринку, розробити методiku вивчення кон'юнктури, сформувати інформаційну базу дослідження, проаналізувати та спрогнозувати кон'юнктуру ринку.

3. Описано методи прогнозування кон'юнктури і зазначено, що методи, які використовуються в кон'юнктурному аналізі, можна поділити на емпіричні, економіко-математичні методи, статистичні методи та експертні методи. При цьому розподіл методів прогнозування досить умовний, оскільки вони можуть взаємодоповнюватись і переплітатися.

4. Проаналізовано тенденції на ринку молока України та виявлено, що поголів'я великої рогатої худоби щорічно знижується, не зважаючи на незначні підйоми в 2013-2014 роках, в 2018 році дорівнювало 3530,8 тис голів. Поголів'я корів так само має тенденцію до поступового зниження і у 2018 році порівняно з 2017 роком скоротилось на 90 тис. голів та склало 2017,8 тис голів. Обсяг виробництва молока в Україні щорічно знижується, у 2018 році порівняно з 2017 відбулося скорочення обсягів виробництва молока на 216 тис. т та склало 10064

тис. т. Лідерами на ринку молока та молочних виробів України є компанії «Roshen» (Вінницький молочний завод), «ТерраФуд» та «Молочний альянс». У 2017 році сумарна масова частка цих компаній на ринку молока та молочних виробів складала 26,5%.

5. Досліджено особливості державної регуляторної політики на ринку молока України та зазначено, що в законодавстві Україна окреслено правові та організаційні основи забезпечення безпечності та якості молока і молочних продуктів для життя та здоров'я населення під час їх виробництва, транспортування, переробки, зберігання і реалізації, ввезення на митну територію та вивезення з митної території України. Державна підтримка виробників молока, молочної сировини і молочних продуктів здійснюється шляхом надання дотацій юридичним і фізичним особам за утримання корів молочного, молочно-м'ясного, м'ясного напряму продуктивності та за вирощування молодняку великої рогатої худоби відповідно.

6. Охарактеризовано ситуацію на світовому ринку молока та підкреслено, що світове виробництво молока невинно зростає протягом минулих десятиріч, додаючи щороку в середньому 2%. У 2017 р. виробництво молока зросло майже на 4% і сягнуло 676 млн тонн. Світовими лідерами виробництва молока є США, Індія, Бразилія, Німеччина та Росія.

7. Виявлено основні проблеми серед яких зниження поголів'я корів, низька якість молочної сировини, недосконала система надходження молока на переробні підприємства, зношеність основних засобів на молокоперобних підприємствах, невідповідність молочної сировини міжнародним нормам. Незважаючи на те, що в Україні прийнято ряд законодавчих актів, метою яких є підвищення стандартів якості молока, вітчизняна молочна промисловість ще не готова до жорсткої конкуренції з потужними міжнародними компаніями — основними гравцями світового молочного ринку.

8. Визначено пріоритетними напрямками розвитку ринку молока України створення кооперативів та об'єднань домогосподарств; підтримка сільгоспвиробника на загальнодержавному рівні; підвищення

конкурентоспроможності української продукції, шляхом модернізації виробництва; сертифікація та стандартизація молочної продукції. Ситуація на внутрішньому ринку молока та молочної продукції вимагає дієвих заходів з боку держави з метою забезпечення стабілізації ринку молока. Молочна промисловість має значний невикористаний потенціал для нарощування обсягів виробництва та експорту високоякісної конкурентоспроможної продукції.

9. Спрогнозовано основні кон'юнктурні показники ринку молока України і в результаті прогнозування показників балансу молока України на 2020 рік балансовим методом агреговане виробництво молока дорівнюватиме 9467,31 тис. т, споживання складе 8341,21 тис т, а експортно-імпорте сальдо буде позитивним та експорт переважатиме імпорт на 1039,72 тис. т. Аналіз даних для прогнозування обсягу виробництва молока проводиться із застосуванням кореляційно-регресійної моделі з використанням аналітичного програмного комплексу STATISTIKA 7.0 від StatSoft. Прогнозований обсяг виробництва молока України в 2020 році з ймовірністю 95% складає 9999,69 ($\pm 261,84$) тис т.

Список використаних джерел

1. Проблеми кон'юнктурних досліджень ринків товарів та послуг в Україні. Монографія / Під науковим керівництвом д.е.н., професора Ковальова А.І./ -Одеса: Атлант, 2010. –266с., укр.мов.
2. Чала Т.Г. Дослідження процесу становлення поняття „кон'юнктура” / Т.Г.Чала, Л.В.Щербина // Коммунальное хозяйство городов Научно-технический сборник №59- 2004. С.192-200.
3. Іванова Л. О.Кон'юнктура ринків: навч. посібник / автори Іванова Л. О., Музика О. М. –Львів : Видавництво Львівської комерційної академії, 2011. – 447с.
4. Радіщук Т.П. Сутність поняття кон'юнктури товарного ринку / Т.П. Радіщук // Економічні науки. Серія "Економіка та менеджмент": Збірник наукових праць. Луцький національний технічний університет,2010. — Випуск 7 (26). Частина 3. — С. 3—14.
5. Левицький В.В. Формування стратегій розвитку підприємств на засадах прогнозування кон'юнктуриринку: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд.екон. наук.: спец. 08.00.04 "Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)" /В.В. Левицький. — Львів, 2008. — 24 с.
6. ОболенцеваЛ. В.Кон'юнктурні дослідження галузевого ринку: підручник/Л. В. Оболенцева; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х.: ХНАМГ, 2010. – 249 с.
7. Корепанов О.С. До питання про становлення поняття економічної кон'юнктури / Корепанов О.С. // Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. – 2009. – № 869. Економічна серія. – С. 26-31.
8. Карпов В. А. Аналіз ринкової кон'юнктури: навчальний посібник / В. А. Карпов, В. Р. Кучеренко, А. В. Андрейченко, С. А. Горбаченко, Р. В. Грінченко. – Одеса: ОНЕУ, 2014. – 345 с.

9. Дослідження ринку : конспект лекцій / укладачі: Г.А.Мішеніна, Ю.Т. Матвеева. –Суми : Сумський державний університет, 2015.–185с.
10. Черненко Д. І. Система показників статистичного оцінювання ринкової кон'юнктури / Д. І. Черненко // Бізнес Інформ. - 2017. - № 4. - С. 262-268.
11. Мельник, Т. М. Методологічні підходи до дослідження кон'юнктури товарних ринків / Т. М. Мельник // Формування ринкових відносин в Україні. - 2008. - № 12. - С. 148-154.
12. Денисенко Л. С. Методологія дослідження кон'юнктурутворюючих факторів / Л. С. Денисенко // Економіка. Фінанси. Право. - 2015. - № 4(1). - С. 4-6.
13. Гвоздь В. С. Методичні підходи щодо дослідження економічної кон'юнктури / В. С. Гвоздь // Формування ринкових відносин в Україні. - 2011. - № 8. - С. 20-23.
14. Щербак В.В. Методологія дослідження кон'юнктури товарного ринку / В.В. Щербак// Економіка та управління національним господарством. – 2017- №2 – С. 30-35.
15. Березняк Н. В. Методичні підходи до побудови моделі кон'юнктурного дослідження, проведення аналізу і прогнозу ринкової кон'юнктури / Н. В. Березняк // Наука, технології, інновації. - 2017. - № 1. - С. 39-45.
16. Серова І.А. Дослідження і прогнозування економічної кон'юнктури. Конспект лекцій для студентів спеціальності 8.050110 «Прикладна статистика» денної форми навчання / І.А. Серова, Т.С. Мирна. – Харків: Вид. ХНЕУ, 2008. – 92 с.
17. Андрейченко А. В. Методологія дослідження економічної кон'юнктури ринку продукції АПК / А. В. Андрейченко // Вісник Одеського національного університету. Серія : Економіка. - 2017. - Т. 22, Вип. 7. - С. 23-26.

18. Терлецька В.О. Методи оцінювання кон'юнктури ринку автомобілебудівної продукції. [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/33812/1/30-216-224.pdf>

19. Перерва П. Г. Маркетингові підходи до моніторингу кон'юнктури товарного ринку промислового підприємства [Електронний ресурс] / П. Г. Перерва, Т. О. Кобелева // Економічний вісник Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут". - 2017. - № 14. - С. 343-348. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evntukpi_2017_14_54

20. Жилінська Л. О. Характеристика методів прогнозування показників діяльності підприємства [Електронний ресурс] / Л. О. Жилінська // Інвестиції: практика та досвід. - 2009. - № 1. - С. 42-44. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2009_1_11.

21. Андрейченко А. В. Специфіка дослідження кон'юнктури та особливості розвитку ринку АПК України [Електронний ресурс] / А. В. Андрейченко, Д. В. Завертаний // Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління. - 2015. - Т. 14, вип. 3. - С. 85-96. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/rectpu_2015_14_3_9.

22. Окрепкий Р. Б. Кон'юнктурний аналіз тенденцій розвитку ринку, його стійкості та циклічності [Електронний ресурс] / Р. Б. Окрепкий, Д. В. Гаргула // Інноваційна економіка. - 2013. - № 5. - С. 197-203. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2013_5_51

23. Федорович Р.В., Семенюк С.Б. Маркетинговий аналіз кон'юнктури ринку / Р.В. Федорович, С.Б. Семенюк // Галицький економічний вісник, 2009. - No2. –С. 49-54

24. Абакуменко О. В. Методи і моделі оцінювання кон'юнктури фінансового ринку [Електронний ресурс] / О. В. Абакуменко // Чернігівський науковий часопис Чернігівського державного інституту економіки і управління. Сер. 1 : Економіка і управління. - 2013. - № 1. - С. 98-103. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chnch_ekon_2013_1_15

25. Іванова Л.О. Методологічні основи прогнозування ринкової кон'юнктури. Конспект лекцій [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://repository.ldufk.edu.ua/bitstream/34606048/11839/1/KR_posibnyk_10112015.pdf
26. Степанишин В.М., Тисовський Л.О. Побудова моделі кореляційного аналізу для дослідження багатофакторних процесів і явищ. [Електронний ресурс] . - Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/15993/1/23-Stepanyshyn-133-138.pdf> .
27. Долінський, Л. Б. Кореляційно-регресійний аналіз інвестиційної привабливості АПК / Леонід Борисович Долінський, Оксана Сергіївна Рибачок // Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. – Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2016. – Том 24. – № 1. – С. 30-37.
28. Джеджула В.В. Ринок молочної галузі: стан та тенденції розвитку /В.В. Джеджула, І.Ю. Єпіфанова, Д.О. Гладка// Економіка та суспільство. – 2018. – Вип.18. – С. 382-388.
29. Офіційна сторінка Державної служби статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
30. Протасова Л. В. Аналіз виробництва молока та молочних продуктів в Україні / Л. В. Протасова // Міжнародний збірник наукових праць: Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу, 2010. –Вип. 1 (16). -С. 229-234.
31. Україна у цифрах у 2017 році // Офіційна сторінка Державної служби статистики України. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publ1_u.htm .
32. Проблеми якості молочної продукції в Україні [Електронний ресурс]/ Я. Янишин, Т. Тимофіїв // Вісник Львівського національного аграрного університету. Сер : Економіка АПК. - 2013. - № 20(1). - С. 375-380. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlnau_econ_2013_20\(1\)_65](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlnau_econ_2013_20(1)_65) .

33. ТОП-10 производителей молочной и молочносодержащей продукции 2017//Головний сайт для агробізнесу Latifundist Media. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://latifundist.com/rating/top-10-proizvoditelej-molochnoj-i-molokosoderzhashchej-produktsii-2017> .

34. Закон України « Про молоко та молочні продукти » від 05.04.2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1870-15> .

35. Держпідтримка-2019: Сільгоспвиробникам нараховано майже 276 млн грн дотацій за утримання корів // Інформаційно-аналітичний портал АПК України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://minagro.gov.ua/ua/news/derzhpidtrimka-2019-silgospvirobnikom-narahovano-majzhe-276-mln-grn-dotacij-za-utrimannya-koriv> .

36. Постанова Кабінету Міністрів України від 30.01.2019 № 110 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 7 лютого 2018 р. № 107 «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для підтримки тваринництва, зберігання та переробки сільськогосподарської продукції, аквакультури (рибництва)»» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/110-2019-%D0%BF>

37. Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України від 12.03.2019 № 118 « Про затвердження Вимог до безпечності та якості молока і молочних продуктів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0593-19> .

38. Наказ ДП"УкрНДНЦ" «Про прийняття та скасування національного нормативного документа; про внесення зміни до наказу від 18 грудня 2017 р. № 420» від 27.06.2018 № 188 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0188774-18>.

39. Романчук І.О. Нова версія державного стандарту України 3662:2018 «Молоко-сировина коров'яче. Технічні умови», що очікувати.// Третя міжнародна конференція Проекту з безпечності молока «Створення системи контролю за безпечністю харчових продуктів на основі оцінки ризиків у циклі

виробництва та збуту молочних продуктів в Україні» (м. Київ. 3 – 4 жовтня, 2018 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://safoso.com.ua/pdf/conference-2018/23_Romanchuk%20I_Nova%20versiia%20derzhavnoho%20standartu%20Ukrainy%2036622018%20Moloko-](http://safoso.com.ua/pdf/conference-2018/23_Romanchuk%20I_Nova%20versiia%20derzhavnoho%20standartu%20Ukrainy%2036622018%20Moloko-syrovyna%20koroviache.%20Tekhnichni%20umovy%20shcho%20ochikuvaty.pdf)

[syrovyna%20koroviache.%20Tekhnichni%20umovy%20shcho%20ochikuvaty.pdf](http://safoso.com.ua/pdf/conference-2018/23_Romanchuk%20I_Nova%20versiia%20derzhavnoho%20standartu%20Ukrainy%2036622018%20Moloko-syrovyna%20koroviache.%20Tekhnichni%20umovy%20shcho%20ochikuvaty.pdf)

40. Регламент (ЄС) № 853/2004 Європейського Парламенту і Ради про встановлення спеціальних гігієнічних правил, що підлягають застосуванню до продовольчих товарів тваринного походження від 17.10.2008 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_a99 .

41. Офіційний сайт INTERNATIONAL TRADE CENTRE. TRADEMAP [Електронний ресурс] – Режим доступу:<https://www.trademap.org/Index.aspx>.

42. Гаваза Є.В. Світовий ринок молока і молокопродуктів: тенденції та перспективи для України / Є. В. Гаваза //Економіка АПК. – 2015. – № 7 – С. 106-113.

43. Вісник молочників // Офіційний сайт УКРМОЛПРОМ [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrmolprom.kiev.ua/ua/analitika/shchomisyachna-analitika/category/2019>.

44. Офіційний сайт Продовольственной и сельскохозяйственной организации Объединенных Наций [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.fao.org/home/ru/> .

45. Бінерт О. В. Проблеми та перспективи розвитку функціонування ринку молока в Україні / О. В. Бінерт // Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій ім. Гжицького. - 2014. - Т. 16, № 1(1). - С. 40-43.

46. Гіржевська О.М. Функціонування і розвиток ринку молока і молочної продукції [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecde_2017_5_24.

47. Попова Т. В. Оптимізація функціонування економічного механізму вітчизняного ринку молока [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.agrosvit.info/pdf/23_2009/13.pdf
48. Добровольський В.В. Сучасний стан та перспективи розвитку ринку молочної продукції на території України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.easterneurope-ebm.in.ua/journal/14_2018/16.pdf
49. Чмут А.В. Стан та тенденції розвитку ринку молока та молочної продукції в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://economyandsociety.in.ua/journal/17_ukr/26.pdf .
50. Іванова Л.С. Напрями удосконалення державного регулювання ринку молока і молочної продукції на основі використання зарубіжного досвіду [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.agrosvit.info/pdf/23_2017/6.pdf
51. Молочні кооперативи: реалії та перспективи. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://msb.aval.ua/news/?id=24912>.
52. В Україні зростає кількість обслуговуючих кооперативів, – Віктор Шеремета. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/news/v-ukrayini-zrostaye-kilkist-obslugovuyuchih-kooperativiv-viktor-sheremeta> .
53. Юзепчук К.О Напрямки підвищення ефективності управління основними засобами молокопереробних підприємств [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/12/281.pdf>
54. Драбаніч А. В. Розвиток та удосконалення системи сертифікації продукції як інструменту управління якістю на підприємстві [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Rbetu_2013_2_14.
55. Колбасинський С. С. Аналіз економіко-математичного апарату для моделювання і прогнозування показників виконання державного бюджету та макроекономічних показників / С. С. Колбасинський // Економічний вісник Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут". - 2015. - № 12. - С. 490-495.

56. Чайка Т. Ю. Можливості і сфера застосування балансового методу при плануванні матеріально-технічного забезпечення / Т. Ю, Чайка // Проблеми економіки – 2014. – № 4. – С. 334-338.

57. Шаповалова О.М. Балансовий метод у розвитку регіональної економіки / О.М. Шаповалова, А.С. Рябченко // Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. - 2013. - № 16. - С. 229-232. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VSUNU_2013_16_45

58. Баланси та споживання основних продуктів харчування населенням України // Офіційна сторінка Державної служби статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2019/zb/07/zb_bsoph2018_pdf.pdf .